

(Не)можливість довіри

Лариса Наумова

«Тіло і душа» (угор. *Teströl és lelekrol*)

Режисер і сценарист Ільдико Еньєді

Оператор Мате Хербай

Композитор Адам Балаж

Художник Імола Лань

У головних ролях: Александра Борбей, Геца Моршаньї

Продюсери: Ерньо Мештерхазі, Андраш Мухі, Моніка Меч

Кінокомпанія Inforg – M&M Film KFT, Угорщина, 2017

Александра Борбей – Марія, Геца Моршаньї – Ендре у фільмі «Тіло і душа». Режисер Ільдико Еньєді. Угорщина, 2017.

Світова прем'єра фільму «Тіло і душа» відбулася на «Берлінале», де стрічка здобула «Золотого ведмедя», приз ФІПРЕССІ і приз екуменічного журі. Фільм був представлений також у кількох номінаціях на нагороди Європейської кіноакадемії, та відзнаку отримала лише Александра Борбей як найкраща акторка. А операторська робота Мате Хербай була визнана кращою на фестивалі кінооператорів Camerimage у Польщі.

Ільдико Еньєді відома своїм дебютом у 1989 році: її фільм «Моє двадцяті століття» здобув «Золоту камеру» в Каннах. 1994 року її стрічка «Чарівний мисливець» була в основному конкурсі Венеційського МКФ. Надалі вона брала участь у фестивалях як член журі, та зі своїм новим фільмом знову повертається до учасників фестивалів.

Місце дії фільму – скотобійня. Головні герої – Марія (Александра Борбей) й Ендре (Геца Моршаньї). Він – фінансовий директор, вона – новенька, інспектор з контролю якості. Марія та Ендре відразу починають симпатизувати одне одному, та відверто поговорити не можуть...

На скотобійні викрадено важливий ветеринарний препарат, і в результаті необхідного анкетування усіх робітників з'ясується, що Марії й Ендре сняться однакові сни, в яких вони – пара тендітних оленів...

Схоже, Ільдико Еньєді навмисно зіштовхує два світи існування своїх героїв: жорстоку щоденну реальність з кров'ю та смертю тварин і заповнений снігом ліс з малесеньким озером – місце, де живуть герої-олени у своїх сновидіннях. Марії і Ендре важко порозумітися у першому світі з його правилами та нормами. В іншому, сновидному вимірі, існування значно легше. Тут порозуміння досягається поглядами, рухами, дотиками, тваринними відчуттями на межі інстинкту. Тут усе зрозуміло, просто, легко й природно, тоді як реальність дається важко. Особливо героїні.

У Марії є проблеми з соціалізацією, вона відчуває труднощі зі спілкуванням і надзвичайно концентрована на речах і дрібницях. Молода жінка веде усамітнений закритий спосіб життя. В уже дорослому віці вона продовжує відвідувати дитячого психолога, якому й довіряє свої таємниці. Взагалі її світ позбавлений почуття, а також і будь-якого чуття взагалі. З приходом в її життя Ендре Марія нама-

гається навчитися відчувати. Шлях олюднення Марії непростий і незвичний для неї самої. І ситуації, в які вона потрапляє, для звичайної людини можуть здатися радше смішними, анекдотичними чи навіть неймовірними.

Ендре так само веде усамітнене життя. Та природа його самотності інша. Він, уже немолодий чоловік, що мав колись родину, та, видно, зневірившись у сімейному щасті, усамітнівся в пошуку заспокоєння. Його доросла донька вже не потребує турботи й може сама про себе подбати. Він просто проживає своє життя. У скромних задоволеннях одинака, без надії на кохання (адже він немолодий та ще й має фізичну ваду), без нав'язливих і гамірливих друзів, сам-насам із власними інтересами й уподобаннями. І, либонь, він не планує змінювати своє усталене спокійне існування. Чи не планував, доки не зустрів цю дивну молоду жінку Марію. Імовірно, вони б так ніколи і не зважились хоча б поговорити одне з одним, якби не з'ясувалося, що є ці спільні сни...

Фільм «Тіло і душа» надзвичайно тонкий і чуттєвий. Жіноча режисюра, напевне, знаходить тут найвиразніше своє екранне втілення. Режисерка вирішує усі сцени максимально лаконічно, мінімальними зображальними засобами. Ніби все зайве прибрано навмисно, аби максимально сконцентруватися на переживаннях, почуттях героїв. Тут ніби відбувається зосередження на мікропроявах міміки й жестів, щоб передати усі тонкощі й нюанси внутрішнього життя героїв. І, здається, мотиви дій кожного з них зрозумілі й виправдані з точки зору суворої логіки кожного персонажа. Цей складний психологічний марафон довжиною у фільм надзвичайно цікаво розшифровувати через рухи і дії, адже говорять персонажі не так і багато.

Звичайно, фільм «Тіло і душа» про кохання. Та основною темою цього кохання у стрічці стає самотність. А якщо точніше – самотність через неможливість людей порозумітися між собою. Навіть великого бажання знайти спільну мову часто буває замало, навіть кохання інколи не знаходить ключа для початку стосунків, навіть щирі й теплі почуття часто піддаються сумніву. І, можливо, суспільні норми і цінності тут і не є такою загрозливою проблемою, як ступінь довіри, на яку потенційно здатна сучасна людина у цьому світі, у цій цивілізації...